

Šlechtění hybridu festulolia kostřavovitého typu, odrůdy NEREZ

Hana Jakešová, Karel Thygessen

Šlechtění jetelů a trav, 742 47 Hladké Životice, Fulnecká 100
www.jetele.cz

Se šlechtěním festulolia kostřavovitého typu pod názvem Nerez jsme začali v roce 2008 založením výběrové šlechtitelské školky v individuích z obchodního osiva odrůd Hykor a Felina.

Šlechtitelská výběrová školka obsahovala cca 1000 rostlin. Soustředili jsme se jak na zdravotní stav rostlin, tak na výnos zelené píce, suché píce a semene.

Od roku 1980 do roku 2003 jsem měla na starosti také udržování šlechtění Hykoru, který vyšlechtil Ing. Antonín Fojtík, CSc. spolu s RNDr. Janem Horákem křížením kostřavy rákosovité s jíllem mnohokvětým a následně zpětným křížením kostřavou rákosovitou. Z kostřavy rákosovité získal tento hybrid vlivem hlubokého

kořenového systému vysokou vytrvalost a odolnost suchu. Z jílku mnohokvětého si naopak ponechal vyšší kvalitu píce ve srovnání s kostřavami rákosovitými.

Slabou stránkou křížence Hykoru je vysoká náchylnost ke rzi travní a korunkaté. Z toho důvodu jsme se soustředili především na rzi a ve výběrové školce jsme vybírali k volnému sprášení jen rostliny, které vykazovaly napadení rzemi jen do bodového hodnocení od 1 do 3 bodů. Bodové hodnocení 1 dostala rostlina zdravá, bez příznaků a bodové hodnocení 9 dostala rostlina silně napadená rzemi.

Výsledky z první výběrové školky jsme hodnotili v roce zásevu, v prvním a druhém užitkovém roce. V užitkových letech jsme sklízeli vybrané rostliny po volném sprášení a po usušení jsme jednotlivé rostliny zvažili, změřili jejich délku, bodově ohodnotili

Tab. 1 Výnosy zelené a suché hmoty a hospodářské vlastnosti ze zásevů 2016 a 2017

odrůda	zelená hmota			suchá hmota			1., 2 a 3. užitkový rok průměr		
	1.UR	2.UR	3.UR	1.UR	2.UR	3.UR	začátek metání	výška porostu	rzivost trav
Felina	100	100	98	99	99	97	136	88	4,7
Hykor	100	100	100	101	101	103	136	89	5,3
FLHJ1 = NEREZ	101	102	102	103	102	106	135	90	6,4
výnos t/ha průměr	51	40,7	34	14,8	12,45	10,35			
poč lokalit	10	10	5	10	10	5	13	25	14

Tab. 2 Výsledky semenářské produkce v letech 2022 a 2023 ve Scandinavian Seed AB

odrůda	délka porostu	výnos semene 2022 v kg/ha	výnos semene 2023 v kg/ha	průměr	%
kostřava luční Preval	110	947	801	874	100
kostřava luční DSV Lipoche	105	1025	769	897	103
NEREZ	140	1387	725	1056	121

Tab 3 Kvalita píce

odrůda	seč	NL v g/kg	vláknina v g/kg	WSC v g/kg	NEL v ME/kg	OMD v %
Hykor	1	154,31	238,12	58,68	6,14	69,25
	2	192,54	215,39	38,33	6,48	68,19
	3	151,28	242,26	41,37	6,09	68,43
	4	155,26	225,92	72,45	6,30	72,90
NEREZ	1	157,06	228,51	56,96	6,23	70,37
	2	189,43	214,48	45,88	6,58	70,16
	3	150,86	240,89	47,60	5,92	69,17
	4	149,13	226,98	75,40	6,23	74,24

Pozn.: stanovení kvality provedeno technikou NIRS; NL - dusíkaté látky, WSC - vodorozpustné cukry, NEL - netto energie laktace, OMD - stravitelnost organické hmoty (převzato z Pícninářských listů 2023 článek "Možnosti intenzivního využití festulolií a kostřav v oblasti Boskovické brázd - výsledky za rok 2022"; Autoři: Menšík L., Nerušil P., Kyselý D., tabulka 2, Kvalita píce festulolií a francouzských odrůd kostřavy rákosovité trav v 1. - 4. seči sklizňového roku 2022, (průměrné hodnoty), str 88.)

Festulium NEREZ

Kontrola

olistění, šířku stébla a po vyčištění jsme zvažili z každé rostliny výnos semene. Podle všech výše uvedených parametrů a z výsledků pozorování velikosti rostlin na jaře, na podzim a po sklizni jsme vybrali z jednotlivých kmenů kmenové matky do dalšího šlechtitelského cyklu v roce 2013 – 2015. V této kmenové školce už bylo vysázeno 20 kmenů. Kromě toho jsme z každého kmene založili zkoušky výkonu na zelenou a suchou píci ve čtyřech známých blocích a jeden blok na výnos semene. Tento způsob šlechtění se nazývá kmenovým šlechtěním a prováděli jsme jej ještě v následujícím cyklu v letech 2016 až 2018 (vysázeno 23 kmenů a k nim patří příslušné zkoušky výkonu). V posledním cyklu jsme množili sesypané osivo nejlepších kmenových matek na malé množitelské ploše, odkud jsme sklízeli šlechtitelský materiál.

Od roku 2015 bylo novošlechtění FLHJ1 přihlášeno do Státních pokusů v České republice. A konečně v roce 2020 byl hybrid registrován pod názvem NEREZ na základě zjištění, že se jedná o odrůdu odlišnou, uniformní a stálou vykazující užitnou hodnotu, která vyhovuje registraci dle požadavků § 27 zákona 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby.

Dle výsledků zkoušení v ÚKZÚZ překonávala odrůda Nerez standardní odrůdy Hykor a Felina v zelené i suché píci nejen v prvním i druhém užitkovém roce, ale zejména ve třetím užitkovém roce. I ve státních pokusech prokázal Nerez zvýšenou odolnost proti rzivosti trav. Viz tab. 1 z výsledků zkoušení ÚKZÚZ.

Semennou produkci jsme nechali vyzkoušet ve Švédsku u firmy Scandinavian Seeds AB. Zde se Nerez opět osvědčil a vykázal velmi dobré výsledky, viz tab. 2.

Kvalita píce Nerezu byla stanovena v Jevíčku metodou NIRS. Obsah NL byl v roce 2022 v první seči vyšší u odrůdy Nerez (bez statisticky významného rozdílu) a nižší obsah vlákniny. U této varianty byly dále zaznamenány ve 2. až 4. seči vyšší obsahy vodorozpustných cukrů (WSC) a stravitelnosti organické hmoty (OMD). Vyšší obsah WSC usnadňuje silážovatelnost píce a vyšší procento stravitelnosti zlepšuje využitelnost píce zvířaty, viz tab. 3.

Společnost AGROKOP HB zakoupila výhradní licenci na užívání odrůdy festulolia NEREZ a zařadila ji do svých travních směsí nabízených pod značkou TRAVAMAN. Vhodně tak doplnila své portfolio trav vycházející z kvalitní genetiky skupiny RAGT. Festulium NEREZ zlepšuje nejen výnosové parametry travních směsí, ale i významně přispívá k jejich větší vytrvalosti a k vyšší nutriční hodnotě. Další neopomenutelnou pozitivní vlastností odrůdy je také její vysoký multiplikační index, dobře se množí a má tedy všechny předpoklady stát se významnou odrůdou nejen v tuzemsku, ale i na zahraničních trzích.

Vyzkoušejte si kvalitu odrůdy festulolia NEREZ zakoupením vhodné travní směsi TRAVAMAN. Bližší informace Vám podá Ing. Milena Fendrichová, tel.: 603 193 694.

TRAVAMAN

Certifikované travní směsi

- vynikající krmná hodnota
- eliminace štovíků
- exkluzivní pícní odrůdy

Více informací v katalogu TRAVAMAN

Neprodukční směsi a meziplodiny

Komplexní směsi pro nové dotační tituly

- Agroenvironmentálně - klimatická opatření (AEKO)
- Celofaremní ekoplatba
 - úhory
 - ochranný pás podél vodního toku
 - travní porost na orné půdě
- Pravidla podmíněnosti plateb

AGROKOP HB

tel.: 603 193 694 www.agrokop.com